

Onderwijs; leerlingbegeleiding en leerlingondersteuning op PENTA college CSG Scala Rietvelden

Inhoud

1. Inleiding
2. Onderwijs
3. Leerlingbegeleiding en leerlingondersteuning
 - 2a. eerste lijn : leerlingbegeleiding
 - 2b. tweede lijn: leerlingondersteuning
 - A Schoolintern
 - B Schoolextern
4. Dossiervorming
5. Calamiteiten ondersteuning
6. Preventieve ondersteuning
7. Beleidsontwikkeling en gedragscode

1. INLEIDING

De kerntaak van de school ligt in het verzorgen van onderwijs op een voor leerlingen passend niveau, met als belangrijkste doel: het begeleiden van leerlingen naar een aan het niveau adequaat diploma. Binnen deze taak vervult de school een bepaalde rol bij de persoonlijke ontwikkeling van de leerling en bij de opvoeding tot verantwoord burgerschap. Tenslotte begeleidt de school de leerling bij de oriëntatie op studie en beroep.

Hiervoor biedt de school de leerling een passend en dekkend ondersteuningsprofiel dat zich beweegt binnen de kaders die de wet Passend Onderwijs daaraan stelt. De hier bedoelde ondersteuningsplicht voor de leerling (basis-, basisplusondersteuning, arrangementen en vso-plaatsing) is nader geconcretiseerd door het Samenwerkingsverband Voorne Putten, waarvan onze school een onderdeel is. (*bijlage 1*)

Leerlingbegeleiding en –ondersteuning staan ten dienste van bovenbeschreven kerntaak en richten zich in het bijzonder op het optimaliseren van het onderwijs en ontwikkelingsperspectief van die leerlingen die door problemen of beperkingen extra begeleiding nodig hebben bij het volgen van onderwijs op het bij hen passende niveau.

De school hanteert hierbij de volgende vier uitgangspunten:

- 1) De leerling wordt vanaf de instroom en bij latere beoordelingsmomenten steeds ingeschaald op een reëel haalbaar onderwijsniveau.
- 2) Bij het creëren van de juiste omstandigheden voor leerlingen met problemen of beperkingen gaan we ervan uit dat de leerling het meest gebaat is bij een aanpak die gericht is op optimale integratie van de leerling binnen het klassenverband.
- 3) Leerlingbegeleiding en –ondersteuning dienen op meest primaire niveau in de organisatie plaats te vinden; wanneer nadere begeleiding nodig is, dient deze zo snel als verantwoord is naar dit primaire niveau teruggekoppeld te worden.
- 4) Bij screening en begeleiding van leerlingen richten we ons op ondersteuning bij die problemen en beperkingen waarvoor wij als school ook daadwerkelijk expertise te bieden hebben. Indien deze basis en basisplusondersteuning niet afdoende is zetten wij de arrangementen in die ons ter beschikking staan of begeleiden wij de leerling naar passender vormen van onderwijs (*bijlage 2 en bijlage 2- appendix*).

In begeleiding en ondersteuning onderscheiden we twee hoofdlijnen:

- In de eerste lijn vinden we *reguliere begeleiding die voor alle leerlingen beschikbaar is* en gecentreerd is rond vakdocent, mentor, teamleider en decaan.
- In de tweede lijn vinden we zorg voor *leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften (special needs-leerlingen)*. In eerste instantie gaat het hier om *interne ondersteuning die verzorgd wordt door een breed samengesteld ondersteuningsteam* dat gecoördineerd wordt vanuit het schoolinterne Ondersteuningsteam Scala Rietvelden (ORV). In het verlengde hiervan wordt het ORV bij hulpverlening, ondersteund door externe specialisten met wie het ORV samen het Ondersteuning Advies Team (OAT) vormt. Het OAT bemiddelt tevens met betrekking tot hulpverlening door buitenschoolse instanties.

De term *leerlingbegeleiding* reserveren we voor reguliere eerstelijns ondersteuning; de term *leerlingondersteuning* is bedoeld voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften (tweedelijns ondersteuning).

Het bovenstaande wordt nader geconcretiseerd in de bijgevoegde *begeleidingskaart*. (bijlage 3). Hier is sprake van 5 (oplopende) *niveaus van begeleiding en ondersteuning*:

Niveau 1 en 2 vallen onder de eerstelijns reguliere *leerlingbegeleiding*. Leerlingen die dat aantoonbaar nodig hebben, worden opgeschaald naar begeleidingsniveau 3. Daar wordt de betreffende leerlingen een korter of langer lopend begeleidingstraject aangeboden. Met name gaat het dan om begeleiding bij het vinden van een adequate leerstrategie (leren leren), de organisatie van het leerproces (planning) en een goede aanpak bij taal en rekenproblematiek. Tenslotte bieden we op dit niveau kortlopende sociaal- emotionele begeleiding (eerste opvang). Ook dit derde begeleidingsniveau valt onder de reguliere begeleiding die we onze leerlingen bieden.

In de praktijk is de scheidslijn tussen/overgang van niveau 1, 2 en 3 naar niveau 4 vaak vloeiend en spelen ondersteuners van niveau 4 veelal reeds een actieve rol op het primaire begeleidingsniveau en met name binnen de begeleidingstrajecten op niveau 3. Zo realiseren we ons eerder genoemde uitgangspunt om de leerlingondersteuning al in te zetten op het laagst mogelijke niveau van begeleiding.

Indien er op begeleidingsniveau 1,2 en/of 3 sprake is van evidente handelingsverlegenheid, vindt opschaling naar *leerlingondersteuning* op niveau 4 en/of 5 plaats. We bevinden ons dan op het tweedelijns ondersteuningsniveau voor de leerlingen met zgn. "special needs".

Naast en door de twee hoofdlijnen lopen ook nog de lijnen van *calamiteiten ondersteuning* en *preventieve ondersteuning*.

Leerlingbegeleiding en –ondersteuning vereisen zorgvuldige verslaglegging in een *leerlingdossier*. (LVS SOM)

2. ONDERWIJS

Het onderwijs op Scala Rietvelden wordt verzorgd door een breed samengesteld team van vakdocenten, dat tekent voor inhoud, vorm en organisatie van onderwijs in een bepaald vak (of enkele vakken), onder eindverantwoordelijkheid van de conrector onderwijs.

De docenten van een bepaald vak of cluster van inhoudelijk verwante vakken, zijn georganiseerd binnen een *vakgroep*, die wordt aangestuurd door het *vakhoofd*. Daarnaast voeren vakgenoten binnen de vestigingoverstijgende PENTA-vakgroep regelmatig vakgericht overleg, waarbij het gaat om - waar nodig - afstemming van het onderwijs op Scala/PENTA-niveau.

Behalve aan zijn vakgroep, levert de vakdocent vanuit zijn vakinhoudelijke expertise en/of als mentor, een bijdrage aan bespreking van leerlingen rond *effectieve leerlingbespreking vergaderingen* (ELB) die plaats vinden binnen het team of de teams waar de betreffende docent het merendeel van zijn lessen verzorgt.

Daarnaast richt het *mentoroverleg* zich onder aansturing van de *teamleider* op het dagelijkse onderwijsproces in zijn vele facetten en de daaruit voortvloeiende eerstelijns leerling-begeleiding (*zie onder 3a*)

Op hun beurt overleggen de teamleiders samen met de conrector onderwijs. In zijn verantwoordelijkheid is de conrector onderwijs tevens voorzitter van dit overleg.

3. LEERLINGBEGELEIDING EN LEERLINGONDERSTEUNING

3a. Eerste lijn: leerlingbegeleiding

De basissituatie is een klas die lessen volgt volgens de lessentabel. Een klas wordt begeleid door de vakdocenten en meer in het bijzonder door de *mentor*.

Bij de begeleiding van leerlingen kennen wij dus een hoofdrol toe aan de mentor. Deze inzet op versterkt mentoraat is niet alleen een praktisch en organisatorisch uitgangspunt, maar is veeleer gegrond in een pedagogisch principe: de mentor is het eerste aanspreekpunt van de leerling, een veilig en betrouwbaar ankerpunt en een motiverend voorbeeld waaraan de leerling zich spiegelen kan. Dat maakt de mentor tot de identificatiefiguur die daardoor een positieve richtinggevende rol kan spelen bij de sociaal-emotionele en intellectuele ontwikkeling van de puber.

Rollen in de 1e lijn:

Vakdocent

- Signaleert problemen bij het vak (*leerachterstanden*) en helpt leerlingen deze weg te werken
- Signaleert problemen op het gebied van inzet en gedrag
- Informeert de mentor over problemen
- Neemt contact op met ouders rondom vak en les gerelateerde problematiek
- Werkt desgevraagd mee aan het opstellen en uitvoeren van individuele en/of klassikale plannen van aanpak (PvA) en/of handelingsplannen (HP)

Mentor (onder aansturing teamleider)

- Signaleert en inventariseert rondom leer- en gedragsproblematiek
- Stelt PvA's of HP's op in overleg met vakdocenten
- Communiceert met leerlingen en ouders in een zo vroeg mogelijk stadium
- Biedt klassikale ondersteuning
 - studievaardigheden
 - preventieve ondersteuning
- Biedt basale individuele ondersteuning
 - op sociaal/emotioneel gebied
 - op het gebied van leren leren, leren werken en leren plannen
- Digitaliseert noodzakelijke gegevens in het LVS SOM
- Verwijst door naar het schoolinterne Ondersteuningsteam op Scala Rietvelden (ORV) en daaraan gekoppelde externe voorzieningen (OAT)

Mentor (onder aansturing van het ORV)

- Begeleidt de klas bij preventieve ondersteuning (*zie onder 6*)
- Stelt onder verantwoordelijkheid van de bij de leerling betrokken teamleider een zorgmelding op

Mentor (onder aansturing van de decaan)

- Begeleidt leerlingen bij de oriëntatie op studie en beroep

Decaan

- Begeleidt leerlingen bij hun profielkeuze en oriëntatie op studie en beroep

Voorzieningen in de 1^e lijn

- Mentoruur
- Structurele gelegenheid om een vakdocent of de mentor te spreken (zgn. 'studiebegeleidingsuur')
- Huiswerkbegeleidingsklas
- Studiebegeleidingstrajecten voor wiskunde en rekenen
- Inloopuur voor alle vakken
- Trajecten Leerstrategieën en Planning
- "Leerlingen helpen leerlingen" (bij sommige vakken)
- Sociaal emotionele begeleiding – eerste opvang

(*Zie bijlage 4 voor nadere beschrijving*)

Acties in de eerste lijn worden als plan van aanpak opgesteld door de mentor onder begeleiding van de teamleider en gedigitaliseerd in de jaarnotitie in SOM. Daarin voorgenomen acties worden periodiek geëvalueerd. Aan het eind van een cursusjaar worden op basis van de jaarnotitie handelingsadviezen geformuleerd voor de nieuwe mentor. (*Zie onder: begeleidingsverslag LVS SOM*)

De eerstelijns leerlingbegeleiding wordt uitgevoerd binnen de teams onder verantwoordelijkheid van de teamleider.

3b. Tweede lijn: leerlingondersteuning t.b.v. leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften

Ondanks het feit dat meeste en belangrijkste ondersteuning op bovenbeschreven wijze in de reguliere eerstelijns leerlingbegeleiding (basis- en basisplusondersteuning) geïnvesteerd is, kunnen leerlingen door allerlei redenen en oorzaken behoefte hebben aan *specifieke* hulp. Voor een deel kunnen hun problemen op school aangepakt worden (o.a. door de inzet van schoolinterne arrangementen), voor een deel zal er externe, buitenschoolse hulp gezocht moeten worden (o.a. door plaatsing in een buitenschools arrangement, via plaatsing in een andere onderwijsvoorziening (*bijlage 2*) of door verwijzing naar de maatschappelijke gezondheidszorg instellingen).

Tweedelijns leerlingondersteuning is altijd direct ondersteunend bij het primaire proces van reguliere leerlingbegeleiding, op een zo snel mogelijk moment en zo laag mogelijk in de organisatie. De tweedelijns ondersteuning wil dan ook niet meer zijn dan een ondersteunend vangnet voor leerlingen die in bijzondere mate ondersteuningsbehoefstig/hulpverlegen zijn.

De tweedelijns ondersteuning wordt uitgevoerd door een breed samengesteld ondersteuningsteam van interne en externe specialisten, die ieder een bepaald deel van deze aanvullende ondersteuning voor hun rekening nemen. De ondersteuningstaken worden gecoördineerd vanuit het ORV, onder de verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator.

A. Schoolintern

De schoolinterne zorg valt globaal uiteen in twee gebieden die, zonder elkaar uit te sluiten, elk hun eigen nadruk hebben en richt zich op :

- Leerlingen met sociaal-emotioneel gerelateerde problematiek
- Leerlingen met een (vaak aangeboren) leer en/of gedragsstoornis

De meer *sociaal-emotioneel* gerichte ondersteuning wordt - in de vorm van helpende gesprekken met leerlingen en/of ondersteunende gesprekken met mentoren en vakdocenten - verleend door:

- de schoolcounselor/vertrouwenspersoon
- de schoolmaatschappelijk werkster (SMW) voor ondersteuning bij complexere sociaal emotionele problematiek

Waar helpende gesprekken geen afdoende vorm van ondersteuning bieden, richt de sociaal-emotionele ondersteuning zich in een vroeg stadium op het verhelderen in kaart brengen van de gesignaleerde problematiek en op adequate verwijzing en begeleiding van de leerling naar de externe gespecialiseerde hulpverlening, op basis daarvan. Daarbij is zorgvuldige bewaking van het proces van verwijzing en terugleiding naar de eerstelijns leerlingbegeleiding een vereiste (*bijlage 5*).

Ondersteuning die gericht is op (aangeboren) *leer- en gedragsstoornissen* wordt verleend door de afdeling RT (Remedial Teaching) en/of door de Begeleidster Passend Onderwijs. Onder de stoornissen waar wij op school voorzieningen voor bieden, vallen:

- a. Dyslexie
- b. Dyscalculie
- c. V-P kloof
- d. Stoornissen in autistisch spectrum
- e. ADHD

De school biedt vanuit RT:

- RT steunlessen in kleine groepen
- RT steunlessen op individuele basis
- Interne begeleiding
- Les- en toetsgerelateerde faciliteiten (bijv. vergrote opgaven, toetstijdverlenging)

De school biedt middels de Begeleidster Passend Onderwijs vanuit het Samenwerkingsverband Voorne Putten leerlingen die daarvoor in aanmerking komen gezien hun specifieke leer- en/of gedragsproblematiek en een enkele leerling met een fysieke beperking tijdelijke extra ondersteuning aan door het toekennen van schoolinterne arrangementen. Bij de uitvoering van deze taak zijn ook daarvoor geschikte docenten (intern begeleiders) betrokken.

Coördinatie van deze verleende ondersteuning, dossierbeheer en de financiële monitoring ligt in handen van de zorgcoördinator in samenwerking met de verantwoordelijke RT-medewerkers en de Begeleidster Passend Onderwijs.

De school biedt verder:

- Kortlopende trainingen faalangstreductie
- Zorg voor en faciliteiten aan leerlingen met een fysieke beperking
- Gerichte signalering en aanpak van pestproblematiek (*bijlage 6*)
- Gerichte signalering en aanpak van verzuimproblematiek (*bijlage 7 en 8*)
- Weerbaarheidstraining (Rots en Water)

Deze zorgtaken worden gedelegeerd aan daartoe opgeleide interne of externe specialisten. Deze taken worden aangestuurd door de zorgcoördinator, onder eindverantwoordelijkheid van de conrector onderwijs.

Acties vanuit de tweede lijn worden in overleg tussen de mentor, de teamleider en - indien betrokken - door het naast bij de leerlingproblematiek betrokken lid van het schoolinterne ondersteuningsteam (ORV) vastgelegd in regelmatig te evalueren zorgmeldingen in het LVS in SOM.

Coördinatie ligt in handen van het ORV onder aansturing van de Zorgcoördinator.

B. Schoolextern

Wanneer problemen de capaciteit en expertise van de school te boven gaan, wordt een leerling ingebracht in het Ondersteunings Advies Team. Van externe kant zijn in het OAT de volgende expertisegebieden vertegenwoordigd:

- Leerplicht (*bijlage 9*)
- SMW
- CJG/GGD
- Begeleidster Passend Onderwijs
- (op afroep) jeugdzorg, politie, ggz en een orthopedagoog

Het OAT, dat daartoe de toestemming van ouders behoeft, brengt op basis van de inbreng van de externe experts, nog niet beproefde handelingsadviezen uit, waarmee de school in samenspraak met de ouders, een volgende stap kan zetten bij de leerling ondersteuning. Anderzijds ontsluit het OAT veelal de weg naar te bewandelen externe hulptrajecten.

Zowel de eerstelijns- als de tweedelijns ondersteuning wordt verleend binnen het kader van het protocol Professionele Momenten in de zorg voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. (*bijlage 10 en 11*)

4. DOSSIERVORMING

Over leerlingen worden tijdens de schoolloopbaan veel gegevens die voor een zorgvuldige begeleiding van de leerling noodzakelijk zijn vastgelegd in een leerlingvolgdossier (LVS). We onderscheiden hier in een *tijdelijk* en een *permanent dossier*.

Tijdelijk dossier

Het tijdelijke dossier omvat per leerling:

- Persoonlijke aantekeningen van de mentor / notitie in de jaarnotitie in SOM
- Meldingskaarten
- Verwijderingsformulieren
- Geschreven correspondentie

Permanent dossier (LVS SOM)

Het permanent dossier is op dit moment voor een groot deel al digitaal en zal in de toekomst volledig digitaal worden. Het omvat per leerling:

- Onderwijskundig rapport basisschool
- Administratieve gegevens
- SAQI-resultaten
- Signaleringslijst

- Testuitslagen
 - NIO (+ toelichting)
 - Cito
- Screeningsrapport RT
- Behaalde resultaten
 - Actuele cijferoverzichten
 - Eindgemiddelden per vak per leerjaar
- Relevante gegevens rondom lichamelijk en geestelijk welzijn
- Overige achtergrondgegevens
- Handelingsplannen met gegevens over de verleende ondersteuning
- (Bijgewerkt) logboek

5. CALAMITEITEN ONDERSTEUNING

Er kunnen zich op en in relatie met school diverse calamiteiten voordoen. Voor een aantal calamiteiten bestaan handelingsprotocollen. Vanuit leerlingenzorg en –begeleiding beperkt zich de calamiteitszorg tot de situatie waarin een leerling of personeelslid overlijdt. Met het oog hierop is een rouwverwerkingsprotocol beschikbaar, alsmede een lijst met ondersteunende literatuur. (*Bijlagen 12 en 13*)

6. PREVENTIEVE ONDERSTEUNING

De inhoudelijke aansturing geschiedt door de zorgcoördinator. De uitvoering is in handen van de vakdocenten en/of mentoren, hierbij aangestuurd door een teamleider.

De preventieve ondersteuning strekt zich uit over de volgende terreinen:

- Pesten
- Alcohol
- Drugs
- Sexualiteit

Het ligt in onze bedoeling om preventieve zorg aan te bieden onder gebruikmaking van het voorhanden, specifiek op de genoemde terreinen, gerichte educatieve cultuur aanbod.

Pesten

Mentoren besteden in hun mentorlessen structureel aandacht aan een module pesten.

Alcohol

In het kader van het project 'de gezonde school'.

Doelgroep is het eerste leerjaar.

Drugs

In het kader van het project 'de gezonde school'.

Doelgroep is het tweede leerjaar.

Sexualiteit

In de lessen biologie worden de biologische aspecten van seksualiteit onder de aandacht van de leerlingen gebracht. In de lessen levensbeschouwing worden sociaal emotionele onderwerpen rond de genderproblematiek en seksualiteit aan de orde gesteld.

7. BELEIDSONTWIKKELING en GEDRAGSCODE

Het ontwikkelen van toekomstig zorgbeleid, is een primaire taak van het ondersteuningsteam (ORV), onder verantwoordelijkheid van de zorgcoördinator en de conrector onderwijs. De ontwikkeling van het zorgbeleid wordt aangestuurd door het Samenwerkingsverband Voorne Putten en het Netwerk Interne Zorg van het samenwerkingsverband Voorne Putten

Zie bijlage 14 voor de zorggedragscode.